

Dr. Seres György: A sakk és a döntési képesség összefüggései

DSc,
nyugállományú egyetemi docens,
ZMNE KMDI
E-mail: drseres@drseres.com
Honlap: <http://drseres.com>

(kutatási programvázlat)

EGY ÉRDEKES KÍSÉRLET

A Svéd Nemzetvédelmi Főiskola (Swedish National Defence College) az információs késedelemnek a vezetési rendszerekben a döntésre gyakorolt hatásaival kapcsolatos kutatásokat folytat. Ennek során a sakkjátékot választották modellként. Erről a modellkísérletről tartott előadást Jan Kuylenstierna a ZMNE „NEW CHALLENGES 2006” konferenciáján: **A sakk, mint a vezetési rendszerek kutatásának eszköze**¹ címmel.

Az első kísérletsorozat feltételei:

- Két csoportban, 8-8 azonos képességű sakkjátékos játszik 2-2 játszmát azonos feltételekkel.
- Az első csoportban az egyik játékos azonnal, a másik egy lépés késedelemmel látja az ellenfél lépését (0/1).
- A második csoportban az egyik játékos kettő, a másik három lépés késedelemmel látja az ellenfél lépését (2/3).

Értékelés:

2 = Az információs előnnyel rendelkező játékos nyeri az összes játszmát.

1 = Az információs előnnyel rendelkező játékos ugyanannyi játszmát nyer, mint veszít.

0 = Az információs előnnyel rendelkező játékos elveszíti az összes játszmát.

Az első kísérletsorozat eredménye:

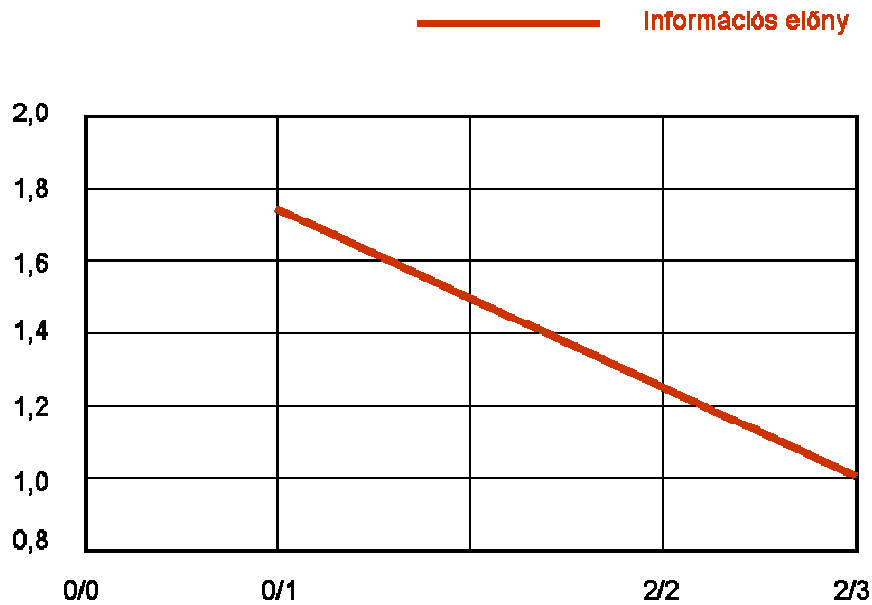
- Az első csoportban az információs előnnyel rendelkező játékosok 75%-kal jobb eredményt értek el, mint akik csak egy lépés késéssel ismerték meg az ellenfél lépését.
- A második csoportban a játszmák eredménye kiegyenlítődött – az ellenfél lépését két lépés, illetve három lépés késedelemmel megismerő játékosok azonos pontszámot értek el.

1. Következtetés (1. ábra):

¹ Jan Kuylenstierna (Department of War Studies Swedish National Defence College): Chess as a research tool for the study of military command and control (*New Challenges in the Field of Military Science International Scientific Conference, ZMNE, 7-8 november 2006.*)

<http://www.zmne.hu/hadmernok/kulonszamok/newchallenges/kuylenstierna.html>

Információhiányos körülmények között az információhiány, illetve –késelem növekedésével elolvad az információs előnyből származó fölény.

1. ábra. Az első kísérletsorozat eredménye

A második kísérletsorozat feltételei:

- Két csoportban, 8-8 eltérő képességű – 500 Élő-pont különbségű - sakkjátékos játszik 2-2 játszmát azonos feltételekkel.
- Az első csoportban mindkét játékos azonnal látja az ellenfél lépését (0/0).
- A második csoportban mindkét játékos két-két lépés késedelemmel látja az ellenfél lépését (2/2).

Értékelés:

2 = A képességbeli előnnyel rendelkező játékos nyeri az összes játszmát.

1 = A képességbeli előnnyel rendelkező játékos ugyanannyi játszmát nyer, mint veszít.

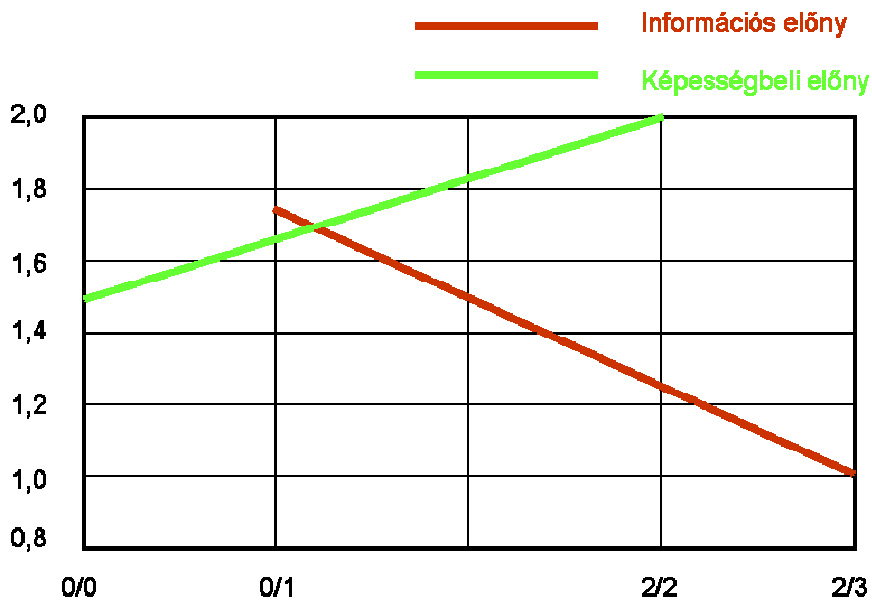
0 = A képességbeli előnnyel rendelkező játékos elveszíti az összes játszmát.

A második kísérletsorozat eredményei:

- Az első (0/0) csoportban a képességbeli előnnyel rendelkező játékosok csak 50%-kal jobb eredményt értek el, mint a gyengébb képességűek.
- A második (2/2) csoportban a gyengébb képességű játékosok egyetlen játszmát sem tudtak megnyerni.

2. Következtetés (2. ábra):

Információhiányos körülmények között az információhiány, illetve –késelem növekedésével a képességbeli előny döntő fölénnyé változhat.

2. ábra. A második kísérletsorozat eredménye

Kutatási program

A svéd modell érdekes eredményei arra ösztönöztek, hogy megvizsgáljuk a sakknak az információhiányos körülmények közötti döntési képességre gyakorolt hatását.

Ennek érdekében egy 2-3 éves kutatási programot tervezünk elindítani a 2008-2009-es oktatási évtől.

A program keretében szeretnénk felhasználni a workshopunkon elhangzott előadások és az előadók tapasztalatait.

A kutatási program főbb állomásai:

1. Keresünk, vagy kidolgozunk az információhiányos helyzetben való döntési képesség mérésére alkalmas feladatrendszert.

Ebben a kérdésben nagy érdeklődéssel hallgattuk:

- *Mészáros András: A sakk, mint a képességek mérésének eszköze az óvodában*
- *Dr. Mérő László: A sakk, mint kompetenciamodell – pszichológiai kísérletek sakkozókka*
- *Dr. Baracska Zoltán: A döntésképeget akkor is észleljük, ha nem mérjük előadását.*

2. Kiválasztunk egy-egy elsőéves, üzleti, szakmai illetve katonai vezetői feladatokra készülő hallgatói csoportot.

Ebben a kérdésben számítunk:

- *Dr. Mérő László, az ELTE professzora;*
- *Dr. habil. Noszkay Erzsébet, a Szent István Egyetem docense;*

- *Dr. Csikos Csaba a Szegedi Tudományegyetem adjunktusa közreműködésére.*

3. Felmérjük a hallgatók döntési képességét

Ebben a kérdésben számítunk:

- *Duró Zsuzsa, a Szegedi Tudományegyetem doktorandusza;*
- *Hardicsay Péter, a Magyar Sporttudományi Társaság, Sakk- és Sakkelméleti Bizottság elnöke;*
- *Dr. Nagy Ervin, pszichiáter tapasztalataira.*

4. A csoportokat felosztjuk egy-egy sakk-képzésben részesítendő és egy-egy kontroll-csoportra.

5. A sakk-képzésre kijelölt csoportok – a normál program szerinti képzés mellett – sakk mesterképzésben is részt vesznek.

Ebben a kérdésben számítunk:

- *Dr. Sterbenz Tamás;*
- *Orgován Sándor;*
- *Bottlik Iván*
tapasztalataira.

6. Félévenként felmérjük a döntési képesség alakulását a sakkozó és a kontroll-csoportoknál, és összehasonlítjuk az eredményeiket.

7. A kutatási program végén készítünk egy tanulmányt a kísérlet lefolytatásáról és eredményeiről.

IRODALOM

- [1.] Ferguson, R.C.: Teacher's Guide: Research and Benefits of Chess. Homepage of Illowa Chess Club. (http://www.quadcitychess.com/benefits_of_chess.html)
- [2.] Finkeller, R. et al.: Sakk. A játék 2000 éve. (Kulturtrade Publishing House, Budapest, 1993.)
- [3.] Hardicsay P.: Miért gondolkodik másként a sakkozó? (Spirál Publishing House, Budapest, 2004.)
- [4.] Kasparov, Garry: How Life Imitates Chess. (Random House UK Ltd. 288 p. ISBN-13: 978-0434015405)
- [5.] Kende György: A sakk, mint hadijáték és a képességfejlesztés eszköze (Hadtudomány 2006/1-2. 101-110. p.)
http://www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2006/1_2/2006_1_2_10.html)
- [6.] Kende, György: Chess as a Martial Game and as a Means of Skills Development (AARMS - Academic and Applied Research in Military Science -, 2006. Volume 5 Issue 3. 456-466. p.
<http://www.zmne.hu/aarms/docs/Volume5/Issue3/pdf/10kend.pdf>)
- [7.] Kende, György: Chess as a Martial Game and as a Means of Skills Development (An abridged version of the above article,
<http://www.chessville.com/misc/ChessAsMartialGame.htm>)
- [8.] Kende, György – Seres, György: The Use of Chess in Military Matters. (Akademia Obrony Narodowe, Zeszyty Naukowe 2007/1, Warszawa, 412-424. p.)
- [9.] Kuylenstierna, Jan – Rydmark, Joacim – Sandström, Hans: Some research results obtained with DKE: A dynamic war-game for experiments,
http://www.dodccrp.org/events/2004/ICCRTS_Denmark/CD/papers/065.pdf#search=%22Some%20research%20results%20obtained%20with%20DKE%3A%20A%20dynamic%20war-game%20for%22
- [10.] Szilágyi Péter: Állomások és mérföldkövek - A sakk képességfejlesztő hatásainak kutatása külföldön és Magyarországon (ÚJ PEDAGÓGIAI SZEMLE 2007/6
<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2007-06-ta-Tobbek-Allomasok>
- [11.] The Benefits of Chess in Education. (A Collection of Studies and Papers on Chess and Education. Compiled by: Patrick S. McDonald Youth Coordinator for the Chess Federation of Canada World Chess Federation Homepage.)
<http://www.fide.com/news.asp?id=692>
- [12.] Young, E.: Chess! What is it good for? (The Guardian, March 4 2004.)